

Šebalj ing. MILAN

Prodaja rasplodnog materijala

Kao i prijašnjih godina i ove je godine uzgoj i prodaja rasplodnih goveda predstavljao značajnu djelatnost organiziranih proizvođača. Može se sa sigurnošću utvrditi, da je prodaja ženskog reproduktionog materijala dosegla u prošloj godini svoju najvišu točku. Nikad prije nije promet rasplodnih goveda bio tako obiman i konstantan. Dok se je ranije, i za najkonjuktornijih godina, prodavalo svega nešto preko 2.000 muških i ženskih rasplodnih goveda, lani se je taj promet popeo na brojku od 6.862 grla. Ovako velik i nezapamćen interes za nabavu rasplodnih goveda tumači se, uglavnom, snažnom orijentacijom na unapređenju govedarske proizvodnje na socijalističkom sektoru. Naročito se to odnosi na zadružne organizacije i poljoprivredna dobra iz AP Vojvodine, koje su otkupile najveći broj ponuđenih rasplodnih grla.

Promet rasplodnih goveda bio je organiziran preko redovitih i izvanrednih rasplodnih sajмова, u čijoj su organizaciji zajedno učestvovali Stočarski poslovni savez Hrvatske — Koopexport, i Kotarski stočarski poslovni savezi naše Republike. Redoviti rasplodni sajmovi održavali su se u proljeće i jesen kroz period od 2—3 mjeseca, dok su se izvanredni sajmovi zakazivali prema potrebi. Takva organizacija ponude rasplodnih goveda pokazala se sasvim ispravnom, jer je ona najbolje odgovorila dinamici potražnje rasplodnih grla. Jesenski sajmovi bili su osjetno jači, i po dogonu i po fizičkom obimu preuzetih rasplodnih goveda, od proljetnih sajмова, dok su se na izvanrednim sajmovima uglavnom podmirivale potrebe slučajnih kupaca.

Stoka je na sajmovima bila prodavana aukcijom i slobodnom pogodbom. Aukcijom su prodavani rasplodni bikovi, dok se je slobodnom pogodbom prodavao ženski rasplodni materijal (krave i junice). Kako se je aukcijski način prodaje pokazao, zbog niza razloga, neefikasnim, to se je na jesenskim rasplodnih sajmovima sasvim napustio.

Ovdje valja napomenuti, da su se rasplodni sajmovi održavali uglavnom na uzgojnom području simentalnog goveda. Samo je nekoliko sajмова organizirano radi prodaje pingavskog goveda. Ovakva situacija objašnjava se time, što je interes za nabavu rasplodnih goveda bio isključivo na strani simentalca i što je na uzgojnim područjima drugih pasmina (oberintalca i montafonca) nedostajala dobra organizacija sposobna za ove zadatke.

Promet rasplodnih goveda po kotarevima

Najjači producenti rasplodnih goveda su svakako kotarevi: Koprivnica, Križevci, Bjelovar i Čakovec. Ti kotarevi čine jednu proizvođačku grupu sa dosta izjednačenim kvalitetom goveda i malim razlikama u organizacionoj i stručnoj sposobnosti svojih zadružnih organizacija. Drugu grupu čine kotarevi: Zagreb, Varaždin i Daruvar, dok kotarevi Nova Gradiška i Sisak, kao ozbiljniji proizvođači rasplodnih goveda, imaju sasvim fakultativni značaj. Kakav je promet rasplodnih goveda ostvaren na pojedinom kotaru prikazuje donja tabela:

Pregled prodaje rasplodnih goveda po kotarevima.

a) SIMENTALCI

Naziv kotara	krave	Vrijednost	junice	vrijednost	bikovi	Vrijednost	U k u p n o	
							komada	vrijednost
Koprivnica	932	95,310.000	843	66,721.308	44	4,725.000	1819	166,756.308
Križevci	424	42,623.000	1031	72,735.883	58	6,982.500	1513	122,341.383
Bjelovar	1058	101,425.100	90	7,522.500	13	1,399.560	1161	110,347.160
Čakovec	391	40,127.000	574	39,543.270	—	—	965	79,670.270
Zagreb	496	46,002.000	225	16,724.000	24	2,586.000	745	65,312.000
Varaždin	230	22,136.000	189	12,697.810	—	—	419	34,833.810
Daruvar	26	2,846.000	149	10,497.000	—	—	175	13,343.000
N. Gradiška	30	4,330.000	10	942.000	10	1,076.000	50	6,348.000

b) PINCGAVCI

Naziv kotara	krave	Vrijednost	junice	vrijednost	bikovi	Vrijednost	U k u p n o	
							komada	vrijednost
Križevci	—	—	—	—	4	360.000	4	360.000
Sisak	—	—	—	—	11	889.440	11	889.440

Iz ovoga je vidljivo, da je sa kotara Koprivnica isporučeno najviše rasplodnih goveda, pa je postignut i najveći financijski uspjeh (1.819 goveda = 166,756.308 din.). To je i sasvim razumljivo, jer na kotaru Koprivnica djeluje čitav niz zadružnih organizacija, koje se bave unapređenjem govedarske proizvodnje (Gola, Novigrad, Đurđevac, Virje, Đelekovac, Drnje, Koprivnica i t. d.). Na drugom se mjestu nalazi kotar Križevci, koji pokazuju pozitivnu tendenciju

daljnjeg proširenja rada na unapređenju govedarstva, kao i na njegovom kvalitetnom poboljšanju. Ovdje postoje i povoljni objektivni uslovi za solidan rad na poboljšanju govedarske proizvodnje, jer na području kotara djeluje Centar za umjetno osjemenjivanje sa zaista kvalitetnim bikovima. Sa kotara Bjelovar isporučeno je najviše krava (1.058 kom.), što upućuje na zaključak da proizvođači podmlađuju svoj osnovni fond rasplodnih goveda, zadržavajući rasplodne junice za vlastiti remont. Čakovečki kotar uvrstio se je prošlogodišnjim prometom u red najjačih proizvođača rasplodnih goveda. Dok se je ranije prodaja rasplodnih goveda obavljala na jednom vrlo uskom području, prošlogodišnja je prodaja zahvatila znatno šira područja, aktivirajući tako veliki broj proizvođača na organizirani rad unapređenja govedarske proizvodnje, za što su ovdje postojale zaista bogate mogućnosti. Treba samo napomenuti, da je na najinteresantnijem dijelu kotara za rad na govedarstvu uvedeno, još 1951. godine, umjetno osjemenjivanje sa najboljim simentalским bikovima, koje se je ovdje ozbiljno i stručno provodilo.

Pozitivan napor učinjen je i na kotaru Zagreb, što se naročito odnosi na broj otkupljenih junica. To je rezultat organiziranih napora uloženi u udaljenije općine, koje zbog slabih prometnih veza nisu u mogućnosti da organiziraju značajniju mljekarsko-prerađivačku djelatnost, već su upućene na proizvodnju rasplodnog materijala.

Ovdje upada u oči činjenica, da nije otkupljeno niti jedno žensko grlo pingavske pasmine. To se objašnjava time, što se uzgoj pingavskog goveda napušta. Čak je i tradicionalni uzgajački centar pingavskog goveda u Vrbovcu rasprodao svoj fond čistokrvnih pingavskih goveda i prešao na uzgoj simentalca.

Broj otkupljenih grla prema spolu i pasmini

a) SIMENTALCI

Kategorija	Komada	vrijednost (u dinarima)
krave	3.587	354.799.100
junice	3.111	227.383.771
bikovi	149	16.769.060
Ukupno:	6.847	598.951.931

b) PINCGAVCI

Kategorija	Komada	vrijednost (u dinarima)
krave	—	—
junice	—	—
bikovi	15	1.249.440
Ukupno:	15	1.249.440

SVEUKUPNO:

Pasmina	Komada	Vrijednost (u dinarima)
Simentalci	6.847	598.951.931
Pingavci	15	1.249.440
Ukupno:	6.862	600.201.371

Iako je ukupan broj otkupljenih grla velik, ipak zabrinjava činjenica, da je otkupljeno svega 149 simentalških bikova i 15 pincgavskih. Što nije otkupljeno više pincgavskih bikova, nije velika nesreća, jer se uzgoj te pasmine nekako neslužbeno napušta, ali što nije otkupljeno više simentalških bikova, mora da ozbiljno zabrine svakoga tko radi na području stočarske proizvodnje. Ova činjenica postaje još presudnijom, kad se shvati kolika se novčana i druga sredstva ulažu u unapređenje govedarstva, a što je sasvim iluzorno bez dovoljnog broja kvalitetnih bikova. To se jednako odnosi kako na proizvodnju rasplodnog materijala, tako i na proizvodnju tovne stoke. Taj nedostatak donekle ublažuje umjetno osjemenjivanje, koje se sve više širi, ali što ipak nije ni izdaleka dovoljno. Takvo stanje u prometu muških rasplodnih grla objašnjava donekle i jedna objektivna okolnost. Radi se naime o tom, da su ranije kupci rasplodnih bikova bile uglavnom općine, koje su za to imale i određene fondove, čime su regresirale jedan dio vrijednosti kupljenih bikova. Otkad se je promijenila politika u oblasti regresiranja, opao je i promet rasplodnih bikova. Izlaza iz ove situacije ima više, a izgleda da bi najprikladniji bio obavezni doprinos svakog proizvođača po plotkinji, čime bi se stvarao fond za nabavu rasplodnih bikova. U nekim općinama to se već s dosta uspjeha ostvaruje.

Prosječne cijene prodanih rasplodnih goveda

Pregled po kotarevima:

a) SIMENTALCI

Naziv kotara	Prosječne cijene u dinarima		
	krave	junice	bikovi
Koprivnica	102.263.—	79.147.—	107.409.—
Križevci	100.526.—	70.548.—	120.387.—
Bjelovar	95.864.—	83.583.—	107.658.—
Čakovec	102.626.—	68.890.—	—
Zagreb	92.745.—	74.324.—	107.666.—
Varaždin	96.246.—	67.184.—	—
Daruvar	109.461.—	70.456.—	—
N. Gradiška	144.333.—	94.200.—	107.600.—

b) PINCGAVCI

Naziv kotara	Prosječne cijene u dinarima		
	krave	junice	bikovi
Križevci	—	—	90.000.—
Sisak	—	—	80.858.—

Pregled na cijelom uzgojnom području:

Pasmina	Prosječne cijene u dinarima		
	krave	junice	bikovi
Simentalci	98.912.—	73.092.—	112.544.—
Pincgavci	—	—	83.216.—

U cjelini uzevši, prosječne cijene nisu pretjerane niti za jednu otkupljenu kategoriju. Kao po pravilu, najviše prosječne cijene postizavane su na onim područjima, gdje je proizvodnja rasplodnog materijala brojčano slabija. To naročito potvrđuju cijene ostvarene na području kotara Nova Gradiška, gdje je prodano najmanje stoke, a koja je najskuplje plaćena (prosječna cijena krava = 144.333,—, junica = 94.200,—). Kod rasplodnih bikova je situacija drugačija. Sa kotara Križevci otkupljeno je najviše bikova (58 simentalaca), a prosječna je cijena ipak tamo najviša. To se ovdje objašnjava nešto načinom prodaje (aukcija), a nešto time, što su bikovi uglavnom prodavani na rasplodnim sajmovima, koji su bili za tu svrhu posebno organizirani. Niža prosječna cijena rasplodnim junicama na pojedinim kotarevima (Čakovec, Varaždin) proizlazi otuda, što su tamo otkupljivane i mlađe junice, koje su zbog svoje niže cijene uvjetovale i nižu prosječnu cijenu.

**Pregled isporučenih rasplodnih goveda po pojedinim Republikama
NR Hrvatska**

Korisnik	Krave	vrijednost	junice	vrijednost	bikovi	vrijednost
Zadružni sektor	480	49,695.000	166	10,942.500	124	13,324.500
Poljoprivredna dobra	274	25,837.000	142	10,991.000	6	683.000
Ukupno:	754	75,532.000	308	21,933.500	130	14,007.500

NR Srbija

	Krave	vrijednost	junice	vrijednost	bikovi	vrijednost
Uže područje	84	7,904.000	75	6,831.500	7	729.000
AP Vojvodina	2666	263,732.100	2709	197,234.771	27	3,282.000

NR Bosna i Hercegovina

	Krave	vrijednost	junice	vrijednost	bikovi	vrijednost
Razni korisnici	83	7,631.000	19	1,384.000	—	—

Najveći broj otkupljenih rasplodnih grla otpada na AP Vojvodinu. Od ukupno 6.862 otkupljena goveda samo su zadružne organizacije i poljoprivredna dobra AP Vojvodine otkupili 5.402 grla ili 78,4%. Preko polovicu ovih otkupljenih grla čine junice (2.709 kom.), što predstavlja pravilnu orijentaciju, da se povećanje stočnog fonda obavi najvećim dijelom nakupom junica. Naročito je pozitivno, što su Vojvođanske organizacije otkupile velik broj mladih junica. Takvim stavom mogle su manjim novčanim sredstvima otkupiti veći broj grla, a naše su proizvođače stimilirale na uzgoj većeg broja kvalitetne ženske teladi.

Proizvođačke organizacije iz naše republike otkupile su svega 1.194 rasplodna grla ili 17,4%. Broj, koji je i velik i nije. Velik je u poređenju sa njihovim otkupom u ranijim godinama, a malen je u poredbi s njihovim potrebama. To se naročito odnosi na zadružne organizacije.